

Aan
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Ministerie van Economische Zaken en
Klimaat

Afschrift aan

Nota

Datum
26-01-2022
Ons kenmerk

Onderwerp
internetconsultatie WGIW - gemeente Delft

Opsteller
Arjen Rijsdijk
Bijlage

Op 15 december 2021 is de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (WGIW) ter consultatie voorgelegd. Wij hebben met belangstelling het wetsvoorstel gelezen en maken graag gebruik van deze mogelijkheid om op het wetsvoorstel te reageren. De gemeente Delft is verheugd over het feit dat er een wetsvoorstel ligt dat de gemeentelijke bevoegdheid voor het aanwijzen van gebieden waar het aardgas distributienet op termijn verdwijnt regelt.

De concept wet is op dit moment echter op veel vlakken nog onduidelijk of nog niet uitgewerkt en daarmee is het advies deze onderdelen eerst verder uit te werken voordat deze wet in werking kan treden.

Onze belangrijkste bemerkingen zijn:

- De begrippen betaalbaarheid en de woonlastneutraliteit zijn nog niet gedefinieerd en ook niet uitgewerkt. Onduidelijk is of en hoe dit geborgd gaat worden.
- De gemeenten hebben een Transitievisie warmte gemaakt en zijn vervolgens bezig Uitvoeringsplannen te maken. Het in de wet genoemde Warmteprogramma is een nieuwe term en er is te veel onduidelijk wat dit nu precies is. En ook is onduidelijk hoe dit zich verhoudt in het hele proces/planning van onderzoeken tot het concreet vormgeven van de warmtetransitie (inclusief participatie). Ons inziens is de TVW het verplichte visiedocument (onderdeel van de Omgevingsvisie van de gemeente). Het Warmteprogramma is een facultatieve planvorm. Het is wenselijk om de aanwijsbevoegdheid te koppelen aan een plan dat zo ver is uitgewerkt dat omvang gebied, oplossingsrichting en uitvoeringsplanning bekend zijn i.q. het Uitvoeringsplan. Dit plan gaat deel uitmaken van het Omgevingsplan van de gemeente.

- De gemeente(raad) kan pas een aanwijfsbesluit (gasloos) nemen als het gehele Uitvoeringsplan incl. betaalbaarheid voor de inwoner geregeld is (i.q. een uitvoeringsplan incl. businessplan) . Dit is een besluit voor een geografisch gebied, niet voor de hele stad (programma).
- Gevolgen van de wet, zoals welke mate van uitwerking en de vereisten aan het besluit dat nodig is om een (aardgasvrij) gebied te kunnen aanwijzen, welke taken en verantwoordelijkheden (aansprakelijkheid) de gemeente daarmee toegewezen krijgt en hoe de raad hier op kan sturen zijn niet helder. Het is nog onduidelijk waar de gemeente bij invoering van deze wet mee te maken krijgt en welke verantwoordelijkheden de gemeente krijgt. Bijvoorbeeld dat de gemeente een gedeelde verantwoordelijkheid heeft met het rijk om de betaalbaarheid te waarborgen zodat alle bewoners mee kunnen in de transitie. Hoe moet de gemeente dat doen als de definitie van betaalbaarheid niet helder is, betaalbaarheid nog niet geregeld is en de individuele garantie is vervallen? Financiële middelen, voor bijvoorbeeld plankosten, -schade en andere compensaties zijn (vooralsnog) niet geregeld.
- Ons voorstel is om de onderliggende regelgeving zo spoedig mogelijk, voor de vaststelling van dit wetvoorstel verder uit te werken, zodat gemeenten niet voor onaangename verrassingen komen te staan.

Reactie op consultatie vragen:

Toelichting vraag 1: In de consultatieversie van het wetsvoorstel is het opstellen van een warmteprogramma niet verplicht gesteld. In het Klimaatakkoord was dit wel als verplichting opgenomen. Daarnaast is in het Klimaatakkoord afgesproken dat gemeenten elke 5 jaar de transitievisie warmte actualiseren. Ook is afgesproken dat deze actualisatietermijn wordt geëvalueerd.

Vraag 1a: Heeft het de voorkeur om gemeenten te verplichten om een warmteprogramma vast te stellen? En zo ja, waarom?

- *Het heeft onze voorkeur om verplicht een Transitievisie Warmte vast te stellen, gelijk aan het hebben van een Omgevingsvisie. Dit geldt niet voor een Warmteprogramma. Er is te veel onduidelijk (bijvoorbeeld: wat is een Warmteprogramma, geldt het programma voor de hele gemeente, wat is het detailniveau? in hoeverre zijn Warmtekavels en de financiën in het warmteprogramma geregeld?).*
- *De gemeenten hebben TVW opgesteld, dit is geen Warmteprogramma maar een visie. De programmering / concretere uitvoering wordt in de Uitvoeringsplannen uitgewerkt. Het is ook pas bij het uitvoeringsplan dat*

de omvang, timing en oplossingsrichting (in detail) uitgewerkt wordt. Tot die tijd is er sprake van indicatie en globale inzichten, een visie. [Reden om dit expliciet te benoemen is de constatering dat het Rijk de TVW lijkt te (willen) zien (en benoemen) als concreet en uitvoeringsgericht]

Vraag 1b: Heeft het de voorkeur om een vaste frequentie voor warmteprogramma's vast te leggen?

- *Nee, op dit moment niet, eerst moet duidelijk worden wat de vraag is, een Warmteprogramma of een Transitievisie Warmte?*
- *Als het verplicht wordt gesteld is het logisch hier t.z.t. ook een termijn aan vast te stellen. Met een keer in de 4 jaar wordt bestuurlijke agendering tijdens elke zittingstermijn van de gemeenteraad geborgd.*

Toelichting vraag 2: In het Klimaatakkoord is een termijn van 8 jaar genoemd tussen het besluit van de gemeente en de definitieve overstap op het duurzame alternatief. In de consultatieversie van het wetsvoorstel is deze termijn niet als verplichting opgenomen.

Vraag 2: Heeft het de voorkeur om een termijn in regelgeving vast te leggen? En zo ja: Welke termijn is volgens u passend als minimum (of maximum)? En: waarom?

- *Een minimum termijn kan bijdragen aan helderheid voor de bewoner, dan weten bewoners hoeveel tijd ze minimaal na besluitvorming hebben voordat de eigen woning aardgasvrij moet worden. Deze termijn moet dan lang genoeg zijn voor burgers om eigen overweging te maken en uit te voeren en kort genoeg om aan te sluiten bij de gewenste maximale termijn. 4 à 6 jaar als minimum termijn lijkt dan redelijk.*
- *Vervolgens moet voor de maximale termijn maatwerk mogelijk zijn. Het is aan de gemeenten om per gebied een maximale termijn vast te stellen. Dus op welke datum wordt uiterlijk het gasnet uit een wijk verwijderd. Immers heeft de regel weinig effect zonder een einddatum (als is het maar 2050). Het is juist het besluit dat overstappen op alternatief noodzakelijk (en afdwingbaar) is, die de transitie mogelijk maakt.*
- *De termijn die gewenst is zal afhangen van de lokale omstandigheden. Advies is om gemeenten in staat te stellen per aanwijsgebied gelinkt aan (delen van) de concrete uitvoeringsplannen te bepalen welke maximale termijn geldt. Zo kan het zijn dat in een gebied met een kleinschalig warmtenet het wenselijk is om een kortere termijn te hanteren. Terwijl in een groter gebied dat overstapt op individuele oplossingen (all electric)*

juist ingezet kan worden op logische vervangmomenten bij de woningen zelf, hier is een langere termijn gewenst.

- *De transitie is onzeker. Ondanks het feit dat in een vastgesteld Uitvoeringsplan al veel is onderzocht, participatie heeft plaatsgevonden en ontwerp in detail is uitgewerkt, kan door onvoorziene omstandigheden de realisatie van de transitie vertraging oplopen. Gemeenten moeten tijdens realisatie – gemotiveerd – kunnen afwijken van een eerder vastgestelde maximale termijn. Dit zou gericht moeten zijn op verlengen en niet verkorten van de maximale termijnen.*